

čís. 187/19 vzhledem k nim výjimky. Opětovaným svým vývodům o obohacení odňal dovolatel sám půdu tím, že obohacení vidí jediné ve způsobu splacení, jenž odpovídá zásadám zde platným. Ze stejných důvodů nelze mluvit o škodě a tudíž ani o povinnosti k náhradě škody, také ne o jednání proti zásadě poctivosti a víry. K doslovu dovolatelovu jest podotknouti, že domáhá se úchytky od právních předpisů zde platných. Takového práva nemá však soud vázaný zákonem, a nemůže proto nálezem svým stanovit valorisaci německých markových pohledávek bez ohledu na zájmy věřitelů postižených ztrátou svých pohledávek. Pokud valorisace nebyla stanovena zákonem, nemůže soud rozhodnouti ve prospěch pohledávek sjednaných v cizí měně.

Čís. 8177.

Úpadková podstata má způsoblost ke sporu.

Sjednání smlouvy vyrovnacího dlužníka s advokátem, by ho zastupoval ve vyrovnacím řízení, jest právním jednáním dlužníkovým, náležejícím k obyčejnému hospodaření (§ 8 vyr. ř.) pouze tehdy, byla-li účelem zastupování výhradně neb aspoň převážně ochrana nerušeného chodu obchodu; nestačí, bylo-li účelem zastupování jen dosažení vyrovnání.

(Rozh. ze dne 27. června 1928, Rv I 2130/27.)

Žalující advokát domáhal se na úpadkové podstatě Františka U-a zaplacení pohledávky, která mu vzešla zastupováním Františka K-a v jeho vyrovnacím řízení, jež bylo zastaveno a zároveň byl vyhlášen úpadek. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Není pochybnosti o tom, že úpadková podstata, jež po vyhlášení úpadku nastupuje na místo dlužníkovu, jest právním podmětem, jenž vstupuje do jeho majetkových poměrů a tudíž může býti procesní stranou. Pokud jde o věcnou stránku sporu vychází odvolací soud ze zásady, že ji nelze řešit ze širokého a převážně theoretického stanoviska, o něž se opírá žaloba, nýbrž, že nutno ji posuzovati podle konkrétních okolností případu patrných ze spisů vyrovnacího řízení Františka U-a. První rok v tomto vyrovnávacím řízení byl ustanoven na 21. prosince 1926, při němž žalobce intervenoval pouze jako věřitel, a byl tento rok pro opožděné doručení přihlášky eráru na daních vyrovnacímu správci odložen na 13. ledna 1927. Při tomto novém roku předložil žalobce plnou moc dlužníkovu ze dne 13. ledna 1927 jakožto jeho zástupce, dlužník zlepšil svůj vyrovnací návrh, zvýšiv kvotu na 50% s tím, že oznámí ručitele vyrovnacímu správci nejdéle do 22. ledna 1927 a docílil tím odložení roku na den 27. ledna 1927 o 10 h. dop. Při tomto třetím vyrovnacím roku, jehož se účastnil též žalobce jakožto zástupce dlužníka, uvedl dlužník, že má možnosti, zjednat si úhradu k zajištění všech věřitelů, a byl k jeho návrhu odložen tento rok na týž den odpoledne, při čemž dlužník vykonal vyjevovací

přísahu, tvrdil, že až do předcházejícího dne měl zajištěnu záruku jednoho peněžního ústavu za navrženou kvotu, že tato záruka v poslední chvíli selhala, že však má v zásobě ještě jiného ručitele, s kterým je nutno se dorozuměti a že jest největší naděje, že se za navrženou kvotu zaručí. K jeho návrhu byl pak rok odročen na 3. února 1927. Při tomto posledním roku, jehož se rovněž účastnil žalobce jakožto plnomocník dlužníkův, setrval dlužník na svém zlepšeném vyrovnacím návrhu a zavázal se k zajištění druhé splátky složití do rukou vyrovnacího správce nejpozději 28. února 1927 25.000 Kč, a, kdyby se tak nestalo, mělo býti vyrovnací řízení zastaveno a mělo se rozhodnouti o návrhu na vyhlášení úpadku, jež při minulém roku učinil zástupce čl. spolku věřitelů. Tento vyrovnací návrh byl přijat. Poněvadž však dlužník oněch 25.000 Kč do 28. února 1927 u vyrovnacího správce nesložil a tudíž nesplnil podmínku, pod kterou byl jeho vyrovnací návrh přijat, bylo usnesením ze dne 2. března 1927 vyrovnávací řízení zastaveno podle § 56 (1) čís. 1 vyr. ř. a byl zároveň na jmění dlužníkovo vyhlášen k návrhu věřitelů úpadek. Z tohoto vylíčeného stavu věci je patrné, jakou nedůvěru chovali věřitelé dlužníkovi od počátku až do konce vyrovnávacího řízení k vážnosti a opravdivosti jeho vyrovnacích návrhů, jak se dlužník úsilovně snažil předstíráním možnosti, že se mu podaří sehnati si ručitele, po případě hotovost 25.000 Kč, domoci se několikerého odložení vyrovnacího roku, což se mu čtyřikrát podařilo, a tím oddáliti konečný výsledek, t. j. vyhlášení úpadku, jemuž se přes všechno jeho úsilí nedalo zabrániti. Šlo tedy o eminentní zájem dlužníkův, oddáliti blížící se úpadek. Lze si těžko představit, jak by si byl mohl vyrovnací správce, advokát, dovoliti, otázkati se žalujícího, rovněž advokáta, předkládajícího plnou moc dlužníkovi při odloženém roku dne 13. ledna, zda je náležitě zajištěna jeho palmární pohledávka z tohoto zastoupení dlužníkova, a tím si zjednatí podklad pro případnou úvahu, že by se snad žalobce domáhal zaplacení své palmární pohledávky z podstaty úpadku, jenž tehdy ještě nebyl vyhlášen. Tím je vyloučen předpoklad pro stanovisko žaloby, že měl správce podstaty činiti námitky proti právnímu zastoupení dlužníkovi žalobcem. Za stavu věci je nutno dojíti k úsudku, že si dlužník přibral právního zástupce nikoliv proto, by si zajistil nerušený chod obchodu a tím si zachoval hmotný podklad, z něhož bylo by lze čerpati prostředky k postupnému uspokojení věřitelů, — tento účel byl totiž podle vši pravděpodobnosti nedosažitelný, nýbrž aby podle možnosti prodloužil stav, nastavší zahájením vyrovnacího řízení, jenž jednou měl skončiti v jeho neprospěch. Žalobce sám vystihuje ve svém odvolacím sdělení správně situaci, uváděje na konci, že mu bylo líto dlužníka, který nemohl sehnati bez zálohy právního zástupce a byl v přímo chorobném stavu, takže nebyl s to, by jednal s věřiteli a s právními zástupci obou věřitelských spolků. Jde tu tedy o poměr čisté lidskosti žalobce k dlužníkovi a tento poměr, jak již výše bylo doličeno, nemohl přinést věřitelům nějaký prospěch, byť i byl vyrovnací návrh přijat, ano tu nebylo majetkových předpokladů pro splnění přijatého vyrovnání.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Předem nutno se vypořádati s námitkou dovolatelova odpůrce, že jest řízení zmatečným, poněvadž úpadková podstata, nemajíc procesní způsobilosti, nemůže býti stranou rozepře. Dlužno přiznati, že tato otázka není v nauce nespornou, avšak praxe přidržuje se po většině názoru, který došel výrazu i v § 373 c. ř. s., jenž úpadkové podstatě přiznává výslovně způsobilost býti stranou ve sporu. Jest proto lhostejno, zda je žalován správce úpadkové podstaty, tedy ve své funkci jako správce této podstaty, či podstata sama (srv. také rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 4050 sb. n. s.). Žalobce domáhá se na žalované úpadkové podstatě zaplacení palmární pohledávky, která mu vzešla zastupováním dlužníka Františka U-a v jeho vyrovnacím řízení, které bylo zastaveno a zároveň vyhlášen úpadek. Nárok svůj uplatňuje jako pohledávku za podstatou ve smyslu § 46 čís. 2 konk. ř. Jde tedy o otázku, zda lze pokládati sjednání smlouvy dlužníka s advokátem, by ho ve vyrovnacím řízení zastupoval (§ 1002 obč. zák.), za právní jednání dlužníkovu podle ustanovení vyrovnacího řádu pro další provoz obchodu dovolené (§ 46 konk. ř.), totiž náležející k obyčejnému hospodaření, a, nebylo-li by tomu tak, zda snad přes to nebyl dán k jednání tomu souhlas vyrovnávacího správce (§ 8 druhý odstavec vyrov. ř.). K těmto otázkám nezaujal sice odvolací soud výslovně stanovisko, avšak z důvodů napadeného rozsudku, hlavně z úvodu úvah o merituu věci, kde se praví, že spor nelze řešiti ze širokého a převážně theoretického hlediska, o něž se opírá žaloba, nýbrž že nutno věc posuzovati podle konkrétních okolností případu patrných z vyrovnacích spisů, jakož i z konečného závěru odvolacího soudu lze souditi, že odvolací soud má za to, že palmární pohledávku možno pokládati jen tehdy za dluh podstaty, přibral-li si dlužník právního zástupce, by si zajistil nerušený chod obchodu a tím zachoval hmotný podklad, z něhož by bylo lze čerpati prostředky k uspokojení věřitelů. Toho podle názoru odvolacího soudu v souzeném případě nebylo, poněvadž prý se dlužníková snaha nesla jen k tomu, by předstíráním možnosti, že se mu podaří sehnati ručitele, pokud se týče potřebnou hotovost, domohl se několikerého odložení vyrovnacího roku, by tím oddálil konečný výsledek, totiž vyhlášení úpadku, jemuž se nedalo zabrániti. Pokud tedy odvolací soud, byť i ne zcela jasně a určitě, vyslovuje zásadu, že otázku, zda palmární pohledávka, která vzešla právnímu zástupci za zastupování dlužníka ve vyrovnacím řízení, jež bylo zastaveno a zároveň vyhlášen úpadek, jest dluhem podstaty, nelze řešiti jednotně, nýbrž vždy podle okolností případů, totiž podle toho, co bylo účelem přibrání advokáta, jest jeho právnímu názoru přisvědčiti. Byla-li by účelem výhradně neb aspoň převážně ochrana nerušeného chodu obchodu, šlo by nepochybně o právní jednání, náležející k obyčejnému provozu obchodu, tedy o právní jednání podle § 8 vyr. ř. a § 46 konk. ř. dovolené. V souzeném případě zřídil si dlužník žalobce k zastupování ve vyrovnacím řízení, tedy patrně k ochraně svých zájmů v tomto řízení, totiž, by docílil vyrovnání vůbec a za podmínek pro

sebe co nejpříznivějších. V tom mu ovšem nemůže býti bráněno. Jiná jest však otázka, zda tu také šlo o ochranu nerušeného chodu obchodu, o právní jednání náležející k obyčejnému provozu. Nelze sice souhlasiti s odvolacím soudem, že snaha vyrovnacího dlužníka směřovala jen k tomu, by oddálil nezbytný úpadek, neboť z vyrovnacích spisů to nikterak neplyne a musilo by býti prokázáno, že tvrzení dlužníkovy, na jichž podkladě docílil odročení vyrovnacího roku, byla lichá, zejména že se dlužník vůbec ani nesnažil opatřiti si ručitele nebo potřebnou hotovost. Než tento rozpor se spisy není podstatný. Jest jisto a z vyrovnacích spisů patrné, že dlužník usiloval o vyrovnání a že se také činnost jeho právního zástupce nesla k tomu, by bylo vyrovnání docíleno. To však nestačí, by útraty této činnosti mohly býti pokládány za dluh podstaty ve smyslu § 46 konk. ř., neboť, i když jest účelem vyrovnání, by dlužník, vyrovnáv se, mohl vésti dále svůj obchod, tedy aby se hospodářsky udržel, nelze přece činnost směřující jen k dosažení vyrovnání pokládati za správní jednání předsevzaté v zájmu nerušeného provozu obchodu za vyrovnacího řízení tak jak je má na zřeteli § 8 vyr. ř. Proto bylo zbytečno prováděti důkaz výsledkem stran o tom, co vše dlužník, pokud se týče žalobce, za něho podnikl, by vyrovnání umožnil a s jakými se setkával obtížemi. Z toho, že vyrovnací správce nečinil výslovných námitek, nelze ještě dovozovati, že souhlasil, by se dal dlužník zastupovati zvláštním právním zástupcem, po případě na úkor vyrovnací kvoty a tím i věřitelů. Bylo již řečeno, že dlužníku nelze zásadně brániti, by si k hájení svých zájmů ve vyrovnacím řízení nepřibral právního zástupce. Pokud se činnost právního zástupce pohybuje v mezích právě vytčených, směřujíc jen k docílení pro dlužníka příznivého vyrovnání, nemá vyrovnací správce důvodu, by vůbec zaujal k zřízení právního zástupce stanovisko, zejména, by odporoval, a jest kryt tím, že nebyl požádán o souhlas a souhlasu také nedal tak jako tomu bylo i v tomto případě, takže jednání dlužníkovy jest proti věřitelům bezúčinným, neboť právní zástupce, advokát, musí věděti, že tu jde o dlužníkovy jednání, přesahující meze obyčejného provozu obchodu a že se měl dříve buď on sám nebo jeho klient ujistiti souhlasem vyrovnacího správce. Odvolací soud posoudil tedy věc v podstatě správně po právní stránce, dovolání není v žádném směru odůvodněno a nemohlo se setkati s úspěchem.

Čís. 8178.

Za úraz při vykládání zboží, jež měl podle dopravní smlouvy obstarati příjemce zboží sám, neručí dráha ani podle § 1 zák. o ručení železnic ani podle všeobecných předpisů o náhradě škody.

Otázka, zda jde o příhodu v dopravě, není pro rozhodnutí ve věci samé závazně rozřešena tím, že byla zamítnuta námitka nepřislušnosti, opírající se o to, že nejde o příhodu v dopravě.

(Rozh. ze dne 27. června 1928, Rv I 12/28.)